

Odgovor nepoznatom zemljaku

Pisem ovo pismo kao odgovor na tekst “Pismo od prijatelja” koji sam dobio od poznanika, a koj je do mene stigao ko zna od kuda I kako – sve od ruke do ruke, ili od e-maila do e-maila. Taj se tekst ucinio zanimljivim I vrijednim onome ko ga je prvi dobio I on ga je prosljedio dalje... Bio bih sretan da se ovo moje pismo vrati istim tim putem do meni nepoznatog autora, mada su, objektivno, male sanse da se to dogodi. No, ako ovo ne procita nijedan nas covjek, nikom nista. Ja ionako ovo pisem, e da bih buru emocija, koje je “Pismo od prijatelja” u meni izazvalo, pretocio u suvislih dvadesetak recenica reakcije, odgovora ili drugacijeg razmisljanja, kako god se kome svidja.

Pocecu od prve recenice u kojoj autor kaze, ili, ako bude sreće pa ipak dobijes ovo pismo, u kojoj ti, zemljace, kazes da ces govoriti o Hrvatskoj I Srbiji istovremeno, jer da je stanje, manje vise isto u obje te balkanske drzavice. A Bosna? Gdje je tu Bosna? Odnosi li se sve iz tog pisma I na Bosnu, da li se to jednostavno podrazumijeva ili je rijec o necemu drugom? Spominjes, doduse, bivsi Principov most u Sarajevu, samog Gavrila I Franca Ferdinanda, Tuzlu, Kljuc I Bosance u Labinu, ali ne I drzavu (balkansku drzavicu) Bosnu I Hercegovinu. Koliko mogu da dokucim iz pisma, duboko si vezan I za Hrvatsku I za Srbiju I shvatljivo je da o tim dvjema drzavama govoris, ali, s obzirom da je nama u Bosni od Beograda I Zagreba u proteklih desetak I kusur godina samo zlo dolazilo jer su nas I jedni I drugi svojatali, ne mogu a da ne pomislim da je I za tebe, nepoznati moj zemljace, Bosna samo moneta za podkusurivanje.

Ali, recimo da grijesim I da je ovo samo plod moje paranoje. Idemo dalje. Da se razumijemo odmah na pocetku – ja ne sporim niti jednu tvoju rijec, niti jedan fakt, niti jedan zakljucak vezan za sadasnje stanje u zemljama bivse Jugoslavije. Druga je stvar sto ja mislim da su oni to I zasluzili. Ono gdje se nas dvojica razilazimo su uzroci svega sto se desilo. Ti kazes: “...Nijemci su prije jedne decenije na vlast doveli onu garnituru rasturaca Jugoslavije...da bi onda ta garnitura...postala smetnja...I zato su stranci ulozili ogromne pare u kampanju da se obore ti rezimi i da se dovedu opet ljudi koje oni odrede (Ivica Racan, Zoran Djindjic), koji imaju zadatak da rasprodaju gazdama sve...I ozakone otimacinu I kolonizaciju.” To moze zvucati primamljivo onima koji danas traze objasnjenje za sve sto se izdesavalo na prostorima bivse nam zemlje – *mi svi (valjda Hrvati I Srbi, sta li?) smo u stvari dobri I predobri, nevini I naivni, a prevarili su nas domaci izdajnici kupljeni od odvratnih I pokvarenih stranaca, prljavih kapitalista i nekolonizatora! I mirna Bosna, iliti Backa! Svima savjest cista! Hajde da zajedno mrzimo okupatore I da izazovemo novi veliki svjetski rat nakon kojeg cemo za sebe ponovo pronaci “neko mjestasce koje garantuje, zbog odnosa velikih, izvjesnu kolicinu nezavisnosti I vlastite politike u svakom smislu”. Idila!*

Ali, zemljace, ako I prihvatimo da su Franju Tudjmana I Slobodana Milosevica(?) na vlast doveli Nijemci, a da su poslije kupili Racana I Djindjica, ko je kupio I platio onih million I po ljudi na Gazimestanu kad je Vozd najavio rat; ko je platio one stotine tisuca Hrvata koji su od Zagreba 1991. napravili Berlin 1936.; ko je platio stotine hiljada Muslimana da na skupu u Cazinu 1991. nose stotine zelenih zastava s polumjesecom I

zvijezdom; ko je to I cime mogao platiti tzv. JNA Armiju I dobrovoljce da sa zemljom satru Vukovar, da 3 I po godine opsjedaju I ubijaju Sarajevo I Sarajlije, da muce I ubijaju Bosnjake u Manjaci, Keratermu, Brckom, Zvorniku, Prijedoru, Foci, Gabeli, Mostaru...; ko je platio da se ubije 8 000 ljudi u Srebrenici??? Ko je platio Arkanove I Seseljeve horde udružene s armijom I policijom da ubija I protjeruje hiljade I hiljade Albanaca s Kosova? Više od dvije stotine pedeset hiljada ljudi je poginulo na prostoru bivše Jugoslavije u proteklih 11 godina. Nema te placeničke vojske koja je u stanju da obavi tolika I takva zvjerstva. Jer tih 250 000 ljudi nije “samo” ubijano - oni su klani, komadani, cereceni, guseni, davljeni, izgladnjavani, silovani... Oni koji su to činili (a, eto, većinom su to bili Hrvati I Srbi) su bili I te kako predani u tom svom poslu I radili su ga, ocigledno, sa zadovoljstvom I potrebnom dozom strasti. To se platiti ne može. S tim se “darom” covjek na onim prostorima, jednostavno, radja. Jos ga u njihalici zasipaju silnim lazima o “junacima I herojima” od Milosa Obilica I Marka Kraljevica, preko Alije Djerzeleza I Budaline Tala, do Zrinjskog I Frankopana, pa nastave s Karadjordjevicima, Obrenovicima I Pasicima, Starcevicima I Radicima, Mihajlovicima I Pavelicima. I jos u djetinjstvu u glavu mu se utuvi da su mu oni drugi veliko zlo nanijeli I da im valja dug vratiti – kadli-tadli I to s kamatama!

Moj zemljace! Devedeset posto Srba je stajalo iza Milosevica I njegove politike, mozda I više od devedeset posto Hrvata je podrzavalo Tudjmana. Ni sada stanje nije puno bolje, iako je jedan od ova dva zlocinca pod zemljom, a drugi u zatvoru. Milosevica su skinuli sto je gubio ratove, a ne sto ih pocinjao. Upravo je ovih dana drzavna televizija Srbije pocela prikazivanje “Ravnogorske citanke”, osmosatne serije o “slavnom I patriotskom cetnickom pokretu”. Valjda je producent Vojislav Kostunica! O tome sta desnica (mada ja I ne znam ko je ljevica u Hrvatskoj, Tomac, ko li?) radi u Hrvatskoj I koliko je pred njom Racan uvukao glavu, ne u pijesak, k’o noj, nego u dupe, k’o pravi dupeglavac, ne treba ni pricati. I dalje devedeset posto Hrvata stoji iza Norca, Gotovine, I ostalih “hrvatskih vitezova”, a NDH za njih nije mrlja u istoriji, nego neostvaren san!. Kazes pjevao je 1992. u Beogradu decko iz Kljuca: Zapamtice rujna zora jedinice UNPROFOR-a! Kad su oni dosli u nase krajeve moja prva reakcija je bila – stid I sram! A dosli su jer smo ih mi zvali!

Ja ne znam sta se ti cudis, pogotovo kad si procitao sta se desavalo u ranijoj proslosti, sto su nas “zapadnjaci” kolonizirali. Od kako je svijeta I vijeka jaci – tlaci. Zapadna civilizacija je zasnovana na kolonijalizmu, izrabljivanju slabijih ma gdje oni bili – u susjedstvu ili preko sedam mora – I, ne zaboravimo, vlastitih ljudi. Pa sto onda ne bi optimalni I krali od nas koji smo ih, prakticno, preklinjali da dodju? Ali nije moralo tako biti. Zajedno smo bili mali I slabi, ali, ipak, daleko jaci nego ovako razbijeni. Markovic je zapoceo posao, imao viziju, krenuo pravim putem, ali...Nije valjao ni Slovencima, ni Hrvatima ni Srbima. Interesantno, samo je frontalnim kokuzima valjao – Makedoncima I Bosancima. Da smo njegovim putem krenuli, danas bismo bili I ti ja kod kuće, u Puli ili Beogradu I u Sarajevu, a ne u ovom carstvu hipokrizije I burger-cola kulture. Da se razumijemo, I u toj varijanti bi nas Zapad iskoristavao, kao sto to danas cini s ostalim zemljama u tranziciji. Ali bi ipak veci dio kolaca nego sada ostajao za nas I nasu djecu. E vidis, moj zemljace, to je razlika izmedju Jugoslavije I, recimo, Cehoslovačke. I jednima I drugima je godinama na grbaci bila Austrougarska, pa Njemacka, pa onda njima I

Rusija, a nama Tito. Pa kad ode Rusija oni se odlucise razdvojiti. Mirno, civilizirano, kao prije stotinjak godina Norveska I Svedska. A mi za noz. Znas, onaj nesretni Franc Ferdinand je I Cesima I Slovacima bio okupator, ali njima ni na pamet nije palo da pucaju na njega I zenu mu. Ali, mi bez noza, kame, maca, bombe I metka ne mozemo. Ni na svadbi, a kamoli kad nekoga ne volimo! Otud I tvoj poklik na kraju pisma. Cuj, pucaj Gavrilo! U koga I zasto? Zato sto se most sad zove Most Franca Ferdinanda? Pa bolan ne bio, taj most je za Sarajlije uvijek bio I ostace Latinska Cuprija, a Gavrilo I Franc su samo nebitne epizode u zivotu jedne takve plemenite ideje kakva je most. Kao sto je I tvoja uvala ostala Gortanova uvala.

Da zakljucim ovu pisaniju. Otegla se. Moj zemljace, meni se cini da ti pokusavas da operes vlastitu savjest. Sramota te sta je narod kome pripadas (ma koje da si nacionalnosti) cinio I cini, a nemas snage da to priznas I sebi I drugima, pa za sve krivce nalazis vani. Pa smo opet braca, pa odjednom “ne moze tudjin biti blizi I bolji od svojijeh”. Ljudi okupljeni oko Beogradskog kruga to nikad nisu prestajali govoriti, kao ni skupina hrabrih I postenih u listu Feral Tribune, da o Bosni I Sarajevu I ne govorim. Od 1987. na ovamo mi smo za Zagreb I Beograd Atina! Tim I takvim Beogradjanima, Zagrepcanima, Puljanima, Sarajlijama, ljudima vjerujem I divim se. Ljubi Tadicu koji je onomad bio ljut na svog prijatelja Nijemca koji je dosavsi u Kragujevac I suocivsi se sa zlom kojeg su njegovi zemljaci pocinili nad neduznim srpskim narodom – zanijemio. A onda se to isto Ljubi desilo kad je vidio sta njegov narod cini u ime srpstva I krsta. Njemu se divim I vjerujem mu. I on je moj Ljuba Tadic, kao sto je moj Bogdan Bogdanovic, Zarko Korac, Mirko Kovac, Predrag Matvejevic, Srdjan Vrcan, Natasa Kandic, Sonja Biserko, Nikola Viskovic, Rade Serbedjija...Ti ne. Ti spades u, kako kaze pisac Dragan Velikic, “onaj tip ljudi koji malo ide u Patrijaršiju, malo u Beogradski krug, malo na slavu kod Koštunice, malo kod Djindjiaa.” A takvih je u zemljama nastalim na tlu bivse Jugoslavije 90 posto I zato oni zasluzuju sve sto im se desava, a o cemu ti pises!

Zdenko Jendruh, Sarajlija na dozivotnom boravku u Seattle-u, USA